

УДК 336.1

Гернего Ю. О.

кандидат економічних наук, доцент кафедри інвестиційної діяльності ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна, iuliiagern@ukr.net

СКАНДИНАВСЬКА МОДЕЛЬ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ

Надано теоретичну характеристику скандинавської моделі підтримки інноваційної діяльності та розкрито основні принципи її здійснення у Фінляндії. Ця підтримка здебільшого передбачає безпосереднє державне регулювання та стимулювання пріоритетних напрямів, завдяки чому економіка країни є однією з найінноваційніших у світі. Розглянуто інструменти державного стимулювання, які реалізуються за посередництва спеціалізованих установ (TEKES, SITRA, Industry Investment LTD, InnoFin, FINPRO, FINNVERA). За допомогою такої моделі можна забезпечити результативну співпрацю держави та приватного сектору економіки. Цей досвід можна використати під час реформування вітчизняної моделі державної підтримки інноваційної діяльності. Прикладне значення мають поглиблення уявлень про особливості стимулювання інноваційної діяльності згідно зі скандинавською моделлю на прикладі Фінляндії, розкриття основних інструментів державного впливу, принципів взаємодії держави та приватного сектору. Дослідження дає змогу поглибити розуміння особливостей скандинавської моделі. Значну увагу приділено обґрунтуванню особливостей функціонування спеціалізованих установ, які безпосередньо стимулюють інноваційну діяльність.

Ключові слова: фінансування інноваційної діяльності, держава, інноваційний проект, кредит.

Рис. 4. Літ. 20.

Гернего Ю. А.

кандидат экономических наук, доцент кафедры инвестиционной деятельности ГБУЗ "Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетмана", Киев, Украина

СКАНДИНАВСКАЯ МОДЕЛЬ ПОДДЕРЖКИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ОПЫТ ФИНЛЯНДИИ

Предоставлена теоретическая характеристика скандинавской модели поддержки инновационной деятельности и раскрыты основные принципы ее осуществления в Финляндии. Эта поддержка в основном предусматривает непосредственное государственное регулирование и стимулирование приоритетных направлений, благодаря чему экономика страны является одной из самых инновационных в мире. Рассмотрены инструменты государственного стимулирования, реализуемые при посредничестве специализированных учреждений (TEKES, SITRA, Industry Investment LTD, InnoFin, FINPRO, FINNVERA). С помощью такой модели можно обеспечить результативное сотрудничество государства и частного сектора экономики. Этот опыт можно использовать при реформировании отечественной модели государственной поддержки инновационной деятельности. Прикладное значение имеют углубление представлений об особенностях стимулирования инновационной деятельности в соответствии со скандинавской моделью на примере Финляндии, раскрытие основных инструментов государственного воздействия, принципов взаимодействия государства и частного сектора. Исследование позволяет углубить понимание особенностей скандинавской модели. Значительное внимание уделено обоснованию особенностей функционирования специализированных учреждений, которые непосредственно стимулируют инновационную деятельность.

© Гернего Ю. О., 2017

Ключевые слова: финансирование инновационной деятельности, государство, инновационный проект, кредит.

Iuliia Gernego

Ph. D. (Economics), Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine, iuliagern@ukr.net

SCANDINAVIAN MODEL OF INNOVATION SUPPORT: THE EXPERIENCE OF FINLAND

The article gives the theoretical description of the of Scandinavian model of innovation support and discloses the main principles of its implementation in Finland. This support basically involves direct state regulation and stimulation of priority directions of innovative activity, due to which the national economy is one of the most innovative in the world. The author investigates government incentive tools implemented through spatial agencies (TEKES, SITRA, Industry Investment LTD, Innofin, FINPRO, FINNVERA). Such a model of innovative activity makes it possible to ensure effective cooperation between the state and the private sector of economy. This experience can be used for further reformation of the domestic model of state innovation support. The deeper understanding of innovative activity stimulation according to the Scandinavian model in the case of Finland, the description of the main instruments of state influence and priorities of cooperation between the state and the private sectors are of practical importance. The study provides the opportunity to deepen the understanding of the features of the Scandinavian model. Considerable attention is paid to justifying modalities for the operation of specialized financial institutions that directly stimulate innovative activity.

Key words: financing of innovative activity, state, innovative project, credit.

JEL classification: O31, O32.

Конкурентоспроможність та економічна стійкість національних економік на міжнародних ринках значною мірою зумовлені поширенням сучасних технологій, нової техніки, організації праці та виробництва, що формують основу для інноваційної діяльності. Тому на національному рівні реалізуються моделі підтримки інноваційної діяльності. Однією з найрезультативніших в Європі є скандинавська модель, котра ґрунтується на провідній ролі держави в інноваційному процесі.

Для нашої країни в межах інтеграційних процесів зростає необхідність реформування національної моделі стимулювання інноваційної діяльності з метою розвитку економіки. Як наслідок, посилюється необхідність аналізу досвіду подібного стимулювання в розвинутих країнах. Зокрема, зміцнення позицій держави як координатора інноваційної діяльності можливе завдяки пристосуванню до національної економіки основних принципів скандинавської моделі.

У зв'язку зі зростанням ролі інноваційної діяльності та практики актуалізувалися теоретичні дослідження інновацій у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів. Досвід і специфіку стимулювання інноваційної діяльності у Фінляндії досліджували вітчизняні науковці Л. Федулова, Г. Андрощук, В. Хаустов [1], Н. Зінько [2], О. Карп'юк [3], Г. Тітаренко [4] та ін.

Більшість авторів, вивчаючи скандинавську модель стимулювання інноваційної діяльності, розглядали її поверхово, не аналізуючи глибинний зміст та особливості функціонування спеціалізованих установ, які безпосередньо стимулюють інноваційну діяльність.

Метою статті є поглиблення уявлень про особливості стимулювання інноваційної діяльності згідно зі скандинавською моделлю на прикладі Фінляндії, розкриття основних інструментів державного впливу на пріоритетні напрями інноваційної діяльності, принципів взаємодії держави та приватного сектору.

Можливість переходу національної економіки до інноваційної моделі розвитку в умовах сьогодення здебільшого визначається можливостями реалізації наявного в країні потенціалу для стимулювання інноваційної діяльності. Неодмінною складовою прогресивних змін у скандинавському суспільстві є систематичне впровадження інновацій, що створює основу для забезпечення лідируючих позицій країн на міжнародних ринках. Держава націлена на забезпечення скоординованої діяльності суб'єктів господарювання, що провадять інноваційну діяльність, та фінансових установ, які формують достатній обсяг фінансового забезпечення інноваційних проектів (рис. 1).

У країнах Скандинавії саме держава формує пріоритети інноваційної діяльності, координує зусилля банків та небанківських фінансових установ, націлені на фінансування інноваційних проектів.

Досвід Фінляндії є одним із найяскравіших прикладів практичної реалізації скандинавської моделі стимулювання інноваційної діяльності. Щорічні витрати на її фінансування становлять понад 3,5 % ВВП [1].

Фінляндія стала першою країною, яка прийняла концепцію національної інноваційної системи як основного елементу політики у сфері науки й технології (рис. 2).

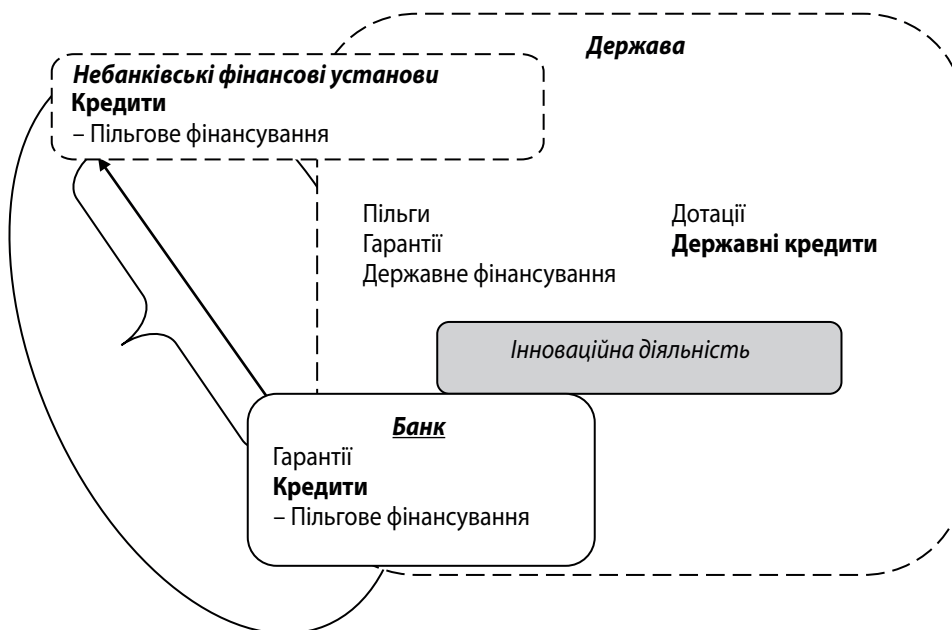

Рис. 1. Скандинавська модель стимулювання інноваційної діяльності

Складено автором.

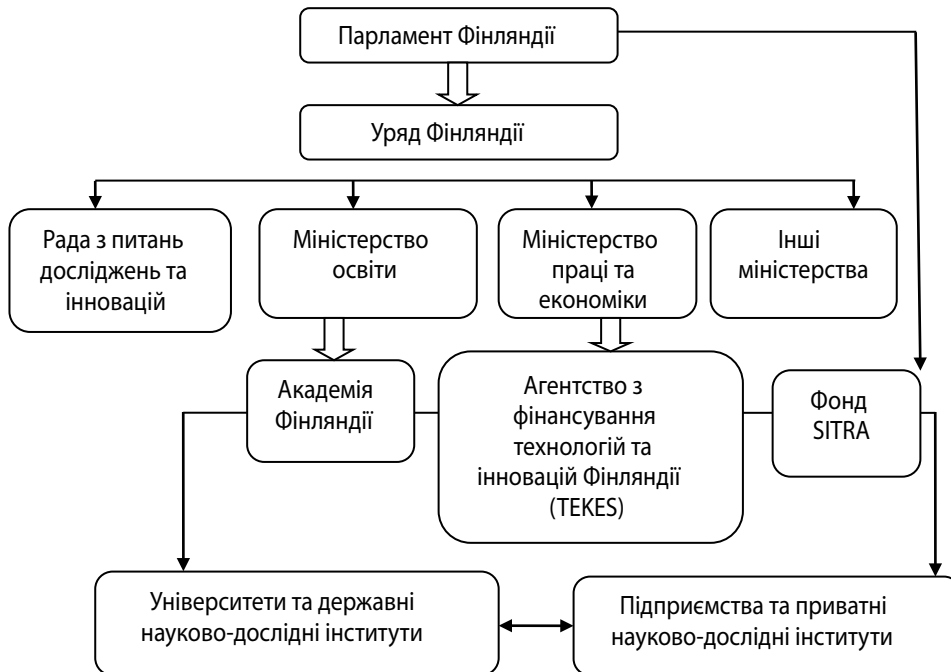

Рис. 2. Інституційна структура забезпечення інноваційної діяльності у Фінляндії

Джерело: Інновації в Україні: Європейський досвід та рекомендації для України. Т. 3. Київ: Фенікс, 2011. 76 с.

На рівні держави створено ряд установ, націлених на стимулювання інноваційної діяльності, підтримку та розроблення програм фінансування відповідних проектів. Проаналізуємо діяльність Агентства з фінансування технологій та інновацій Фінляндії (TEKES), Фонду досліджень і розробок Фінляндії (SITRA), Компанії промислових інвестицій (Industry Investment LTD), Фонду винаходів Фінляндії (InnoFin), Консалтингової організації FINPRO, Спеціалізованої компанії, що фінансує послуги з стимулювання фінського бізнесу (FINNVERA).

У Фінляндії TEKES надає підтримку фінським компаніям із трансферу різних інноваційних ідей у бізнесі з фінансуванням НДДКР та наданням послуг експертів. TEKES ґрунтується на наданні фінансової підтримки тільки певним типам НДДКР через механізм його власних програм. У рамках підтримки науково-технологічної політики країни виокремлено три основні функції стимулювання науково-технологічного та інноваційного зростання за рахунок ресурсів TEKES. Це підтримка сучасних зростаючих наукоємних галузей промисловості, розвитку перспективних галузей (зокрема кредитування), а також забезпечення конкурентоспроможності (створення та підтримка міжсекторальних мереж НДДКР) [6].

Підтримка сучасних зростаючих наукоємних галузей промисловості полягає у стимулюванні та заохоченні взаємозв'язків між суб'єктами господарювання, науковими та дослідними установами. Перевага надається комерціалізації інноваційних ідей наукового та прикладного характеру. Існують

можливості фінансової підтримки суб'єктів господарювання, котрі реалізують інноваційні проекти на європейському рівні, здійснюють кооперацію в рамках міжнародних та регіональних програм.

Підтримка розвитку перспективних галузей промисловості надається за рахунок кредитування або надання грантів. Кредит доступний для суб'єктів господарювання, зареєстрованих у Фінляндії, або інших суб'єктів господарювання, які виявляють ділову активність на території країни. Обов'язковою умовою кредитування є наявність у суб'єкта господарювання частки власних фінансових ресурсів для реалізації інноваційного проекту. Причому гранти пропонуються рідше, ніж кредити. Останні можуть бути залучені також для реалізації пілотних інноваційних проектів, що створюють умови для інноваційного розвитку пріоритетних галузей промисловості у майбутньому.

Кредит здебільшого має пільговий характер, розрахований на підтримку діючого інноваційного проекту. Грант може надаватися як на початкових етапах його реалізації для забезпечення вдалого старту, так і з метою відшкодування здійснених витрат у разі високих результатів реалізації [7]. Основні умови гранту ТЕКЕС пов'язані з відповідністю суб'єкта господарювання вимогам та профілю позичальників. Специфіка реалізації інноваційного проекту передбачає можливість поступового надання грантів для відшкодування витрат під час реалізації його конкретних етапів [8].

Кредитам ТЕКЕС властиві такі основні умови та характеристики: ризиковість, оскільки він може надаватися без матеріального забезпечення; термін, що не перевищує 10 років, зокрема пільговий кредит може надаватися не більше ніж на п'ять років; надання переваги суб'єктам господарювання, котрі отримують державні гарантії (імовірно зниження процентної ставки за кредитом на 3 %); можливе відтермінування повернення основної суми боргу за кредитом [9].

Експерти ТЕКЕС рекомендують потенційним позичальникам до попереднього розгляду заявки стосовно кредитування інноваційного проекту уточнити такі питання: можливість отримання державних гарантії для його реалізації; попередня оцінка ймовірності невдалої реалізації проекту (наприклад, спричиненої тимчасовою затримкою, недостатнім фінансуванням, несподіваними технічними бар'єрами, неналежною кваліфікацією персоналу, швидким розвитком конкуруючих технологій і т. ін.). Варто підготувати звітність стосовно фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання, висновки аудиторів та публічні дані щодо акціонерів, патентів та ліцензій. Заявка на отримання кредиту надсилається до секретаріату ТЕКЕС, котрий розглядає проект. У процесі попереднього розгляду додатково оцінюються витрати на ведення поточного бізнесу суб'єкта господарювання, перспективи та обсяги подальшої співпраці з наявними клієнтами.

Зауважимо, що кредит найчастіше призначений для малих та середніх підприємств. Великі підприємства можуть розглядатися для участі у програмі кредитування ТЕКЕС, лише якщо кредит є необхідною умовою для реалізації такого інноваційного проекту, що було визначено заздалегідь, існують відповідні попередні домовленості. Тобто кредитування проектів у контексті підтримки розвитку перспективних галузей промисловості націлене насамперед на стимулювання інноваційного розвитку. Важливим є за-

безпечення рівноваги між ризиком їх кредитування та можливими негативними наслідками неналежного фінансування. З метою примноження ефекту від інноваційного розвитку кількох галузей господарювання ТЕКЕС сприяє забезпеченню конкурентоспроможності основних галузей промисловості, створюючи та підтримуючи міжсекторальні мережі НДДКР.

Основні характеристики для подання інноваційного проекту на попередній розгляд для отримання кредиту ТЕКЕС узагальнено на рис. 3.

Таким чином, ТЕКЕС розглядає достатньо широкий спектр потенційних позичальників, які реалізуватимуть інноваційні проекти. У Фінляндії також функціонують спеціалізовані організації. Наприклад, Фонд досліджень і розробок Фінляндії (SITRA) фінансує технологічні “стартапи”, регіональні зрос-

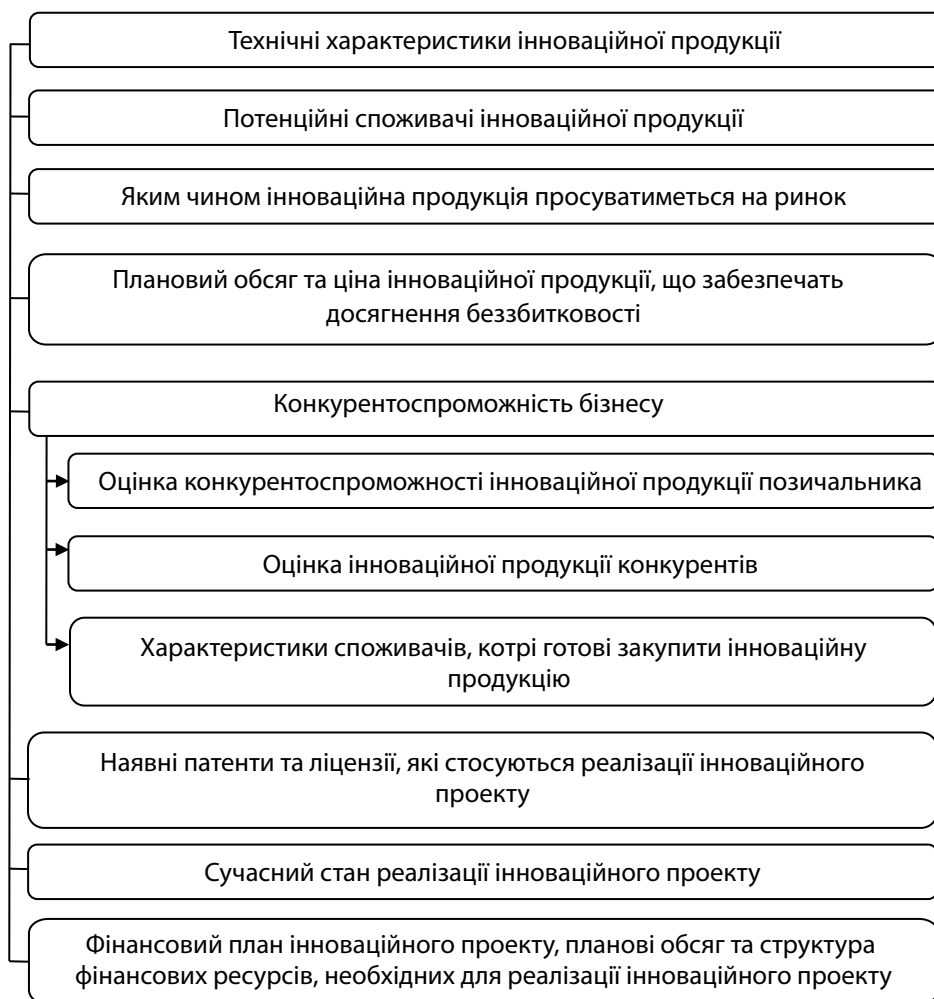

Рис. 3. Основні характеристики для подання інноваційного проекту на попередній розгляд для отримання кредиту ТЕКЕС

Складено за: Funding for companies' development projects / TEKES. URL: <http://www.tekes.fi/en/funding/companies/>.

таючі технологічні компанії та проекти, пов'язані з комерціалізацією технологій. В основі діяльності SITRA з економічної точки зору перебувають сталий розвиток та економічний добробут. Стратегічні цілі організації на 2012–2017 рр. такі:

- створення умов для покращання екологічної ситуації та розвитку вуглецево-нейтральних технологій виробництва;
- допомога в реалізації нових бізнес-моделей та бізнес-ідей;
- сприяння створенню нових фінансових і операційних моделей.

Фінансові ресурси фонду формуються не за рахунок відрахувань із державного бюджету, а як частина прибутку від реалізації інноваційного проекту завдяки раніше вкладеним інвестиціям [10].

Основними критеріями вибору SITRA суб'єктів господарювання, що реалізують інноваційний проект, є:

- підтримка політики та пріоритетів SITRA;
- пріоритетність досліджень і розробок суб'єктів господарювання для інноваційного розвитку Фінляндії;
- зрозумілі й матеріально вимірювані цілі інноваційного проекту;
- відповідність якісних показників інноваційного проекту критеріям SITRA [11].

Для стимулювання зростання приватних фінських інноваційних компаній призначені фінансові ресурси Компанії промислових інвестицій (Industry Investment LTD), за рахунок яких, починаючи із середини 1990-х років, здійснено фінансову підтримку близько 510 суб'єктів господарювання. Основні цілі компанії такі:

- сприяння ефективному функціонуванню ринку венчурного капіталу через інвестування в нові венчурні компанії та приватні акціонерні фонди Фінляндії;
- сприяння створенню інноваційної продукції та комерціалізації технологій на основі механізмів спільного інвестування (паралельно з приватними інвестиціями);
- розвиток механізмів регіонального венчурного інвестування;
- прямі інвестиції в корпоративний розвиток підприємств, їх реструктуризацію і створення інноваційних промислових проектів [12].

Фонд винаходів Фінляндії (InnoFin) орієнтований на стимулювання інноваційної діяльності малих підприємств. Також надаються послуги з консалтингу, прогнозування, страхування, інформування суб'єктів господарювання щодо умов та пріоритетів реалізації інноваційних проектів [13]. Організація FINPRO сприяє інноваційному розвитку фінських компаній на основі консультаційних послуг [14].

Вихід суб'єктів господарювання, які реалізують інноваційні проекти, на міжнародні ринки стимулюється компанією з підтримки інтернаціоналізації бізнесу FINNVERA. Відповідно до поставлених цілей, у 2015 р. організація взяла участь у фінансуванні 3556 інноваційних стартапів; її загальний внесок у інноваційний розвиток країни становив близько 10 % усіх витрат на подібну діяльність. Протягом останніх трьох років досягнуто майже 50-відсотковий приріст обсягів експортоорієнтованої інноваційної продукції, виробленої

суб'єктами господарювання за участю фінансових ресурсів FINNVERA. Спільно з TEKES та FINPRO розроблено стратегічний план стимулювання інноваційної активності; здійснено розподіл стартапів для фінансування за рахунок ресурсів "бізнес-ангелів" та Seed Fund Vera Ltd, субсидованої FINNVERA. Організація долучилася до фінансування структурної реформи ключових сфер господарювання; упровадження інноваційних екологічних проектів, спрямованих на економію енергії, розвиток екологічно чистого виробництва. Продуктивність її діяльності зростає в середньому на 3 % протягом року [15].

На противагу структурованій системі забезпечення інноваційної діяльності у Фінляндії її стимулювання в Україні відбувається в результаті реалізації несистематичних заходів. Це стосується змін до законодавства, перегляду стратегій інноваційного розвитку на національному рівні, поступового розвитку інфраструктури прямої фінансової підтримки інновацій.

Недостатніми для стабільного інноваційного розвитку нашої країни залишаються також обсяги фінансування інноваційної діяльності. Так, у 2015 р. загальний обсяг такого фінансування у промислових підприємств становив лише 0,7 % ВВП. Причому максимальна частка ресурсів припадала на власні кошти суб'єктів господарювання (97,2 % у 2015 р.), кошти державного бюджету у 2015 р. становили лише 0,4 % [16]. У контексті розвитку інноваційної інфраструктури створено державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу "Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу", націлену на відбір та фінансову підтримку реалізації відповідних проектів.

На міжнародному рівні результативність окремих моделей підтримки інноваційного розвитку можна визначити за допомогою індексів інноваційного розвитку. Серед міжнародних індексів одними з найбільш визнаних є Глобальний індекс конкурентоспроможності, Глобальний інноваційний індекс, Європейський інноваційний індекс та Індекс легкості ведення бізнесу.

Глобальний індекс конкурентоспроможності слугує індикатором позиції національної економіки на міжнародних ринках, зважаючи на оцінку основних складових конкурентоспроможності [17]. Глобальний інноваційний індекс репрезентує набір даних для виявлення та аналізу світових інноваційних тенденцій, ефективності політики з метою інноваційного розвитку [18]. Європейський інноваційний індекс відображає результативність національних інноваційних систем країн Європи [19]. Індекс легкості ведення бізнесу оцінює можливості створення сприятливих умов для ведення бізнесу [20].

На підставі зіставлення індикаторів названих індексів нами проаналізовано результативність моделей стимулювання інноваційного розвитку для України та Фінляндії (рис. 4).

У результаті порівняння індикаторів інноваційного розвитку в Україні та Фінляндії, бачимо, що скандинавська країна входить до першої десятки найрезультативніших країн. Україна дотепер належить до групи країн-інноваторів, які лише формуються. Подібна ситуація також характерна для окремих субіндексів. У контексті розроблення індексу конкурентоспроможності виокремлено їхні інноваційні фактори, які оцінено в 5,50 бала для Фінляндії (5-те місце) та 3,55 бала для України (72-ге місце). Індекс інноваційних факторів також розглядається в межах Глобального інноваційного індексу. Згід-

Фінляндія	8-ме місце (5,45 бала) ^	6-те місце (59,97 бала) ^	Інноваційний лідер (0,667 бала) ^	10-те місце (81,05 бала) ^
Індикатори підтримки інновацій	Глобальний індекс конкуренто-спроможності	Глобальний інноваційний індекс	Європейський інноваційний індекс	Індекс легкості ведення бізнесу
Україна	79-те місце (4,03 бала) v	64-те місце (36,45 бала) v	Інноватор, що формується (0,181 бала) v	83-те місце (63,04 бала) v

Рис. 4. Порівняння моделей стимулювання інноваційного розвитку в Україні та Фінляндії

Складено за: The Global Competitiveness Report 2015-2016 / World economic forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf; The Global Innovation Index 2015. Effective Innovation Policies for Development. URL: <https://globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf>; Інноваційна Україна 2020: нац. доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України. Київ, 2015. 336 с.; Doing Business 2016. URL: <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf>.

но з цим субіндексом Фінляндія посідає 3-тє місце (67,91 бала), а Україна 84-тє місце (39,06 бала). З огляду на наведені тенденції модель стимулювання інноваційного розвитку в Фінляндії є успішною, характеризується високим якісним рівнем запроваджених змін. Вітчизняна модель потребує вдосконалення та реформування. Потенціал для подальшого стимулювання інноваційного розвитку української економіки існує, але його необхідно посилити, зокрема з урахуванням відповідних зарубіжних інструментів.

Поданий аналіз можливостей фінансування та інших інструментів стимулювання реалізації пріоритетів інноваційної діяльності у Фінляндії характеризує наявність значної кількості спеціалізованих фінансових установ. Це є основою для систематичного економічного прогресу, збереження провідних позицій країни на міжнародних ринках. Стимулювання інноваційної діяльності у країнах Скандинавії здебільшого базується на поєднанні пріоритетів і можливостей держави, а також спеціалізованих установ та фондів. Інноваційні проекти здебільшого реалізуються для отримання, зокрема, соціального ефекту.

На підставі дослідження досвіду стимулювання інноваційного розвитку Фінляндії визначено, що потенціал для посилення ефективності такого стимулювання в Україні існує в напрямках:

- формування системи підтримки інновацій на національному рівні, яка передбачатиме не лише безпосереднє фінансування з державного бюджету, а й створення незалежних спеціалізованих небанківських установ, діяльність яких координуватиметься згідно з державними пріоритетами;

- удосконалення інноваційної інфраструктури завдяки подальшому розвитку спеціалізованих установ, націлених на сприяння інноваційному зміцненню окремих організаційно-правових форм бізнесу та секторів (досвід Компанії промислових інвестицій та Фонду винаходів Фінляндії);
- покращання інноваційної інфраструктури за рахунок не лише безпосередньої фінансової підтримки, а й також створення інноваційних та консультаційних центрів (на прикладі організації FINPRO);
- посилення підтримки інноваційних стартапів та венчурів через заснування спеціалізованих спільних фондів та відокремлених підрозділів, що можливо у випадку координації ділової активності спеціалізованих установ (співпраця FINNVERA, TEKES та FINPRO у сфері підтримки стартапів).

Список використаних джерел

1. Федулова А. І., Андрощук Г. О., Хаустов В. К. Інтелектуальна власність у національній інноваційній системі. Київ: Ін-т економіки і прогнозування НАН України, 2010. 216 с.
2. Зінько Н. Інструменти стимулювання інноваційної діяльності (на прикладі Індії, Ірландії, Сінгапуру, Фінляндії, Японії). *Регіональна економіка*. 2006. № 4.
3. Карп'юк О. Національні моделі стимулювання інноваційного процесу. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 3. С. 47–49.
4. Титаренко Г. Аналіз зарубіжного досвіду державного регулювання інноваційного розвитку та доцільності його використання в Україні. *Проблеми науки*. 2014. № 11–12. С. 44–45.
5. Інновації в Україні: Європейський досвід та рекомендації для України. Т. 3. Київ: Фенікс, 2011. 76 с.
6. Рубвальтер Д. А., Руденский О. В. Финляндия: наука, технологии, инновации. *Информационно-аналитический бюллетень*. URL: <http://np.tu-bryansk.ru/doc/any/pdf>.
7. Funding for companies' development projects / TEKES. URL: <http://www.tekes.fi/en/funding/companies/>.
8. Avustuksen ja lainan ehdot ja korot / TEKES. URL: http://www.tekes.fi/Global/Rahoitus/2/Avustuksen_ja_lainan_ehdot_ja_korot.pdf.
9. Valitiokonttori. Statskontoret. State Tresure. Lainat, takaukset ja korkotuet. URL: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Tuotekehityslainat/Lainan_ehdot.
10. SITRA. URL: <http://www.sitra.fi/>.
11. Annual Report and Financial Statements 2013 / SITRA. Helsinki, 2014. 44 p.
12. Industry investment. URL: <http://www.industryinvestment.com>.
13. Financial Solutions / InnoFin. URL: <http://www.innofin.net/index.php/product-and-services>.
14. Projects and Programs / FINPRO. URL: <http://www.finpro.fi/web/english-pages/projects-and-programmes;jsessionid=54495AC0EDBE9A7361D8B42DA79417E2.webapp2>.
15. Operating Principles. Policies observed by Finnvera. URL: http://annualreport2015.finnvera.fi/media/pdf-2015/finnvera_annual_review_2015.pdf.
16. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2015 рік: аналіти. довідка / Міністер-

- ство освіти і науки України, Український інститут науково-технічної і економічної інформації. Київ, 2016. 199 с.
17. The Global Competitiveness Report 2015-2016 / World economic forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf.
 18. The Global Innovation Index 2015. Effective Innovation Policies for Development. URL: <https://globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf>.
 19. Інноваційна Україна 2020: нац. доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України. Київ, 2015. 336 с.
 20. Doing Business 2016. URL: http://www.doingbusiness.org/~/_media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf.

References

1. Fedulova, L. I., Androshhuk, H. O., Khaustov, V. K. (2010). *Intelektual`na vlasnist` u nacional`nij innovacijnij sy`stemi* [Intellectual property in the national innovation system]. Ky`yiv: Insty`tut ekonomiky` i prohnozuvannya NAN Ukrayiny` [in Ukrainian].
2. Zin`ko, N. (2006). Instrumenty` sty`mulyuvannya innovacijnoyi diyal`nosti (na pry`kladі Indiyi, Irlandiyi, Sinhapuru, Finlyandiyi, Yaponiyi) [Instruments to stimulate innovation (on the example of India, Ireland, Singapore, Finland, Japan)]. *Rehional`na ekonomika* [Regional economics], 4 [in Ukrainian].
3. Karp`yuk, O. (2013). Nacional`ni modeli sty`mulyuvannya innovacijnoho procesu [National models to stimulate the innovation process]. *Stratehichni priory`tety`* [Strategic priorities], 3, 47-49 [in Ukrainian].
4. Titarenko, H. (2014). Analiz zarubizhnoho dosvidu derzhavnoho rehulyuvannya innovacijnoho rozvy`tku ta docil`nosti joho vy`kory`stannya v Ukrayini [Analysis of foreign experience of state regulation of innovation and feasibility of its use in Ukraine]. *Problemy` nauky`* [Problems of science], 11-12, 44-45 [in Ukrainian].
5. *Innovaciyi v Ukrayini: Yevropejs`ky`j dosvid ta rekomendaciyi dlya Ukrayiny`* [Innovation in Ukraine: European experience and recommendations for Ukraine] (Vol. 3). (2011). Ky`yiv: Feniks [in Ukrainian].
6. Rubval`ter, D. A., Rudenskij, O. V. (n. d.). Finlyandiya: nauka, tekhnologii, innovacii [Finland: Science, Technology, Innovation]. *Informacionno–analiticheskij byulleten`* [Information and analytical bulletin]. Retrieved from <http://np.tu–bryansk.ru/doc/any/pdf> [in Russian].
7. TEKES. (n. d.). *Funding for companies' development projects*. Retrieved from <http://www.tekes.fi/en/funding/companies/>.
8. TEKES. (n. d.). *Avustuksen ja lainan ehdot ja korot*. Retrieved from http://www.tekes.fi/Global/Rahoitus/2/Avustuksen_ja_lainan_ehdot_ja_korot.pdf.
9. State Treasury. (n. d.). *Lainat, takaukset ja korkotuet*. Retrieved from http://www.valtiokonttori.fi/fi–FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Tuotekehityslainat/Lainan_ehdot.
10. Official website of SITRA. (n. d.). Retrieved from <http://www.sitra.fi/>.
11. SITRA. (2014). *Annual Report and Financial Statements 2013*. Helsinki.
12. TESI. (n. d.). *Industry investment*. Retrieved from <http://www.industryinvestment.com>.
13. InnoFin. (n. d.). *Financial Solutions*. Retrieved from <http://www.innofin.net/index.php/product–and–services>.

14. FINPRO. (n. d.). *Projects and Programs*. Retrieved from <http://www.finpro.fi/web/english-pages/projects-and-programmes;jsessionid=54495AC0EDBE9A7361D8B42DA79417E2.webapp2>.
15. Finnvera. (n. d.). *Operating Principles*. Retrieved from http://annualreport2015.finnvera.fi/media/pdft-2015/finnvera_annual_review_2015.pdf.
16. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2016). *Stan rozvy`tku nauky` i tekhniky`, rezul`taty` naukoyoi, naukovo-tekhnichnoyi, innovacijnoyi diyal`nosti, transferu tekhnolohij za 2015 rik* [The state of development of science and technology, the results of scientific, scientific and technical, innovative activities, technology transfer 2015]. Ky`yiv: Ukrayins`ky`j insty`tut naukovo-tekhnichnoyi i ekonomichnoyi informaciyi [in Ukrainian].
17. World economic forum. (2015). *The Global Competitiveness Report 2015-2016*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf.
18. Dutta, S., Lanvin, B., & Wunsch-Vincent, S. (Eds.). (n. d.). *The Global Innovation Index 2015. Effective Innovation Policies for Development*. Retrieved from <https://globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf>.
19. Heyec`, V. M. (Ed.). (2015). *Innovacijna Ukrayina 2020* [Innovative Ukraine 2020]. Ky`yiv: NAN Ukrayiny` [in Ukrainian].
20. The World Bank. (n. d.). *Doing Business 2016*. Retrieved from <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf>.